

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת חוקת
תשפ"ג

(שנה ז', גליון מס' 297)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

**השיעור השבועי עם הרב אליהו בר חן,
מתקיים בכל יום שלישי, בבית הכנסת "כתר תורה" -
ניסנית,
ביישוב ניצן ב'**

זמן תחילת השיעור:

שעון חורף - 19:45

שעון קיץ - 20:00 (כאשר זמן צאת הכוכבים מתארך,

השיעור מתקיים מיד לאחר תפילת ערבית)

לקבלת הגליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה, לכתובת k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גליון שבועי"

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
21:05	20:30	19:13	ירושלים:
21:03	20:33	19:30	תל אביב:
21:07	20:34	19:24	חיפה:
21:03	20:30	19:28	באר שבע:

שיעורי הרב אליהו בר חן

**בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה**

פרשת חוקת התשפ"ג

"על כן יאמרו המשלים, באו חשבון"

א. "וישלח ישראל מלאכים, אל סיחון מלך האמרי, לאמר. אעברה בארצה, לא נטה בשדה ובכרם, לא נשתה מי באר, בדרך המלך גלד, עד אשר נעבר גבלך. ולא נתן סיחון את ישראל עבר בגבלו, ויאסוף סיחון את כל עמו, ויצא לקראת ישראל המדברה, ויבא יהצה, וילחם בישראל. ויפהו ישראל לפי חרב, ויירש את ארצו מארנו עד יבק עד בני עמון, כי עז גבול בני עמון. ויקח ישראל את כל הערים האלה, וישב ישראל בכל ערי האמרי, בחשבון ובכל בנתיה. כי חשבון עיר סיחון מלך האמרי הוא, והוא נלחם במלך מואב הראשון, ויקח את כל ארצו - מנדו עד ארנו. על כן יאמרו המשלים, באו חשבון, תבנה ותכונן עיר סיחון. כי אש יצאה מחשבון, להבה מקרית סיחון, אכלה ער מואב, בעלי במות ארנו. אוי לך מואב, אבדת עם כמוש, נתן בניו פליטם ובנתיו בשבית, למלך אמרי סיחון. ונירם אבד חשבון עד דיבן, ונשים עד נפח, אשר עד מידבא" (במדבר, כא, כא' - ל').

ב. בביאור הפסוקים הנ"ל, כתב רש"י הקדוש:

"וישלח ישראל מלאכים -

ובמקום אחר תולה השליחות במשה,

שנאמר ¹, 'ואשלח מלאכים ממדבר קדמות'. וכן ², 'וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום. וביפתח הוא אומר ³, 'וישלח ישראל מלאכים אל מלך אדום וגו'.

הכתובים הללו צריכים זה לזה, זה נועל וזה פותח,

שמה הוא ישראל, וישראל הם משה,

¹ דברים, ב' - כו'.

² במדבר, כ' - יד'.

³ שופטים, יא' - יז'.

לומר לך, שנשיא הדור הוא ככל הדור, כי הנשיא הוא הכל.

'אָעבֶרָה בְּאַרְצְךָ' -

אף על פי שלא נצטוו לפתוח להם בשלום, בקשו מהם שלום.

'וְלֹא נָתַן סִיחֹן וְגו' -

לפי שכל מלכי כנען היו מעלין לו מס, שהיה שומרם שלא יעברו עליהם גייסות,

כיון שאמרו לו ישראל 'אָעבֶרָה בְּאַרְצְךָ',

אמר להם - כל עצמי איני יושב כאן אלא לשמרם מפניכם, ואתם אומרים כך?

'וַיֵּצֵא לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל' -

אילו היתה חשבון מלאה יתושין, אין כל בריה יכולה לכובשה ⁴,

ואם היה סיחון בכפר חלש, אין כל אדם יכול לכובשו ⁵,

וכל שכן שהיה בחשבון ⁶.

אמר הקדוש ברוך הוא - מה אני מטריח על בני כל זאת, לצור על כל עיר ועיר?

נתן בלב כל אנשי המלחמה לצאת מן העיירות, ונתקבצו כולם למקום אחד, ושם
נפלו,

⁴ היינו:

שאף אם אנשי העיר חשבון היו חלשים, עדיין שום בריה לא יכלה לכובשה,

מחמת שהיא היתה עיר בצורה.

⁵ היינו:

שאף אם העיר לא היתה בצורה, עדיין שום בריה לא יכלה לכובשה,

מחמת, שסיחון היה בתוכה.

⁶ היינו:

שבזה יש ב' מעלות, גם שסיחון שהיה גיבור עד למאוד היה בתוכה, וגם שהעיר חשבון היתה עיר
בצורה.

ומשם הלכו ישראל אל הערים, ואין עומד לנגדם, כי אין שם איש, אלא נשים
וטף.

כפי עז' -

ומהו חוזקו?

התראתו של הקדוש ברוך הוא, שאמר להם 'אל תצַרְסוּ וגו' ⁷.

בַּנְתִּיקָה' -

כפרים הסמוכים לה.

יְהוּא נִלְחַם' -

למה הוצרך להיכתב?

לפי שנאמר ⁸, 'אל תצַר אֶת מוֹאָב',

וחשבון משל מואב היתה, כתב לנו שסיחון לקחה מהם, ועל ידו טְהַרָה לישראל.

מִיָּדוֹי' -

מרשותו.

עַל כֵּן' -

על אותה מלחמה, שנילחם סיחון במואב.

יֵאמְרוּ הַמְּשָׁלִים' -

בלעם, שנאמר בו ⁹, 'וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ'.

הַמְּשָׁלִים' -

בלעם ובעור.

והם אמרו, 'בֵּאוּ חֲשָׁבוֹן' -

⁷ דברים, ב' - יט'.

⁸ דברים, ב' - ט'.

⁹ במדבר, כג' - ז'.

שלא היה סיחון יכול לכובשה, והלך ושכר את בלעם לקללו,

וזהו שאמר לו בלק ¹⁰, 'כִּי יִדְעֵתִי אֵת אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מִבְּרָךְ וְגוֹי.

'תִּבְרָךְ וְתִכְוֶנֶי' -

חשבון, בשם סיחון, להיות עירו.

'כִּי אֵשׁ יִצְאָה מִחֻשְׁבוֹן' -

משכבשה סיחון.

'אֶכְלָה עֵר מוֹאָב' -

שם אותה המדינה, קרוי ער בלשון עברי, ו-לְחַיֵּיתָ בלשון ארמי.

'עֵר מוֹאָב' -

ער של מואב.

'אֹזִי לָךְ מוֹאָב' -

שקיללו את מואב, שימסרו בידו.

'כְּמוֹשֵׁי' -

שם אלהי מואב.

'נִתְּנִי' -

הנותן את בניו של מואב.

'פְּלִיטִים' -

נָסִים וּפְלִיטִים, מחרב ...

'וְנִיָּרָם אֶבְדִּי' -

מלכות שלהם.

'אֶבְדִּי חֻשְׁבוֹן עַד דִּיבְנִי' -

מלכות ועול, שהיה למואב בחשבון, אבד משם, וכן 'עד דיבן' ...

¹⁰ במדבר, כב' - ו'.

יְנַשְׂאִים' -

שי"ן דגושה, לשון שְׂמָמָה, כך יאמרו המושלים ...

יְעַד נִפְחִי' -

הַשְׂיִמוֹנוֹם עַד נִפְחִי".

ג. בביאור מקראות אלו, דרש רבי שמואל בר נחמן משמו של רבי יוחנן ¹¹ :

"מאי דכתיב ¹², 'עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמְּשָׁלִים וְגוֹ'?

'הַמְּשָׁלִים' - אלו המושלים ביצורם.

'בְּאֵן חֶשְׁבֹּן' - בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצווה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה.

'תִּבְנֶנָּה וְתִכְוֶנָּה' - אם אתה עושה כן, תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא.

'עִיר סִיחֹן' - אם מְשִׁים אדם עצמו, פְּעִיר זה שמהלך אחר סיחה נאה ¹³,

מה כתיב אחריו ¹⁴ ?

'כִּי אֵשׁ יִצְאָה מִחֶשְׁבֹּן' וְגוֹ' - תצא אש ממחשבין, ותאכל את שאינן מחשבין ¹⁵.

ו-'לְהִבָּהּ מִקְרִית סִיחֹן' - מִקְרִית צְדִיקִים, שנקראו שִׁיחִין ¹⁶.

¹¹ בבא בתרא, עח' ע"ב, עט' ע"א.

¹² במדבר, כא' - כז'.

¹³ היינו:

שטבע הַעִיר, להיות נמשך אחרי קריאה בנחת, ואחרי רמיזה קלה.

והוא, רמז לאדם, אשר הוא מתפתה אחר יצרו הרע, והוא נמשך אחרי דברי האפיקורסים, מחמת שאינו מושל ביצרו.

¹⁴ במדבר, כא' - כח'.

¹⁵ היינו:

תצא אש מן הצדיקים, המחשבין חשבוננו של עולם,

ותאכל את הרשעים, שאינן מחשבין חשבו של עולם.

- 'אֶכְלָה עֵר מוֹאֵב' - זה המהלך אחר יצרו, פְּעִיר זה שמהלך אחר סיחה נאה ¹⁷ .
'בְּעֵלֵי בְּמוֹת אֶרְנָן' - אלו גסי הרוח ¹⁸ ,
דאמר מר, כל אדם שיש בו גסות הרוח, נופל בגיהנם ¹⁹ .
יְנַיֶּרְס' ²⁰ - אמר רשע, אין רם ²¹ .
'אֶבֶד חֶשְׁבוֹן' - אֶבֶד חשבונו של עולם ²² .
יעד דִּיבְנֵי' - אמר הקדוש ברוך הוא, המתן עד שיבא דין ²³ .

¹⁶ היינו:

מקִרֵית הצדיקים, שנקראים "עץ",

וכמאמר הכתוב (תהילים, צב' - יג'), "צדיק כְּתֹמֵר יִפְרָח".

¹⁷ היינו:

שמילת "ער", היא מלשון עיר, המהלך אחר תאוותו,

ומילת "מוֹאֵב", היא מלשון תאוה.

¹⁸ היינו:

בעלי גאוה, שְׁמָרִימִים את דעתם עליהם, כבמות ארנון הללו.

¹⁹ בטעם הדבר, כתב הרשב"ם זיע"א:

שנאמר (משלי, כא' - כד'), "יֵד יְהִיר לֵץ שְׁמוֹ, עוֹשֶׂה בְּעִבְרַת זְדוֹן",

ואין "עִבְרָה", אלא גיהנם,

שנאמר (צפניה, א' - טו'), "יֹזֵם עִבְרָה הַיּוֹם הַהוּא".

²⁰ במדבר, כא' - ל'.

²¹ היינו:

שהרשע, אומר כנגד השכינה, שח"ו היא כמי שאינה,

שכן, הבורא יתברך, הוא רם על הכל ושוכן מרומים.

²² היינו:

שהרשע, אומר, "אין דין ואין דיין",

ועל כן, לא אתבע על חטאי.

יִנְשָׂאִים עַד נִפְחִי' - עַד שֶׁתְּבוֹא אֵשׁ, שְׂאִינָה צְרִיכָה נִפּוּחַ ²⁴.

עַד מִיִּדְבָּא' - עַד שֶׁתְּדַאֵיב נִשְׁמַתָּן ²⁵,

וְאִמְרִי לָהּ, עַד דְּעֵבִיד מֵאֵי דְּבַעֵי ²⁶ יי'.

ד. רבותינו הראשונים כמלאכים זיע"א, התקשו בדברי הגמרא הנ"ל - מפני מה, הוציאו חז"ל את ביאור המקראות מידי פשוטן, וכפי שביאר בזה רש"י הקדוש.

ובביאור העניין, יעויין בדבריו של הרשב"ם זיע"א ²⁷ :

"פשטיה דקרא מיירי, שכשנלחם סיחון במלך מואב הראשון, ויקח את כל ארצו מידו,

נתנבא בלעם וחבריו, שְׁיִנְצָח סיחון למואב.

ומיהו, פרשה יתירה היא,

דמה צריך ליכתב זה,

²³ היינו:

שהקדוש ברוך הוא, ממתין לרשע שיעשה תשובה, עד שיבוא יום הדין.

²⁴ היינו:

ססתם אש, היא צריכה שינפחו אותה במפוח, בכדי לקיים אותה ולהחזיקה,

ואלמלא כן, היא תהיה האש חלשה, ותכבה במהרה.

ברם, אש הגיהנום, היא "מנופחת מעצמה",

שכן, היא נבראה בשלימותה ובתוקפה, והיא אינה צריכה סיוע חיצוני בשביל להחזיק את עצמה.

²⁵ היינו:

המתן, עד שתדאיב האש, ותצער את נשמתן של הרשעים.

²⁶ היינו:

שיש שמפרשים, עד שיעשה הבורא ית"ש ברשעים דין לעולם הבא,

כי בעולם הזה, דרך רשעים מתקיימת בידם, בכדי לטורדם מן העולם הבא.

²⁷ בביאור הגמרא הנ"ל.

אם להשמיענו דעמון ומואב טיהרו בסיחון²⁸ ²⁹, הרי כבר כתיב³⁰, 'וְהוּא נִלְחַם
בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן, וְאִין צָרִיךְ יוֹתֵר.

²⁸ גיטין, לח' ע"א.

סנהדרין, צד' ע"ב.

חולין, ס' ע"א.

²⁹ במסכת גיטין (לח' ע"א), כתב רש"י הקדוש (בד"ה "טהרו בסיחון"):

א. בעניין "מואב", מצינו כדלהלן:

דהנה, אמר הכתוב (דברים, ב' - ט'), "אל תצר את מואב",

וכמו כן, בעניין בני עמון, נאמר (דברים, ב' - יט'), "אל תצרים".

ומאידך, נאמר (במדבר, כא' - כד' - כו'), "וַיִּכְהוּ יִשְׂרָאֵל, לְפִי חֶרֶב, וַיִּירֶשׁ אֶת אֶרְצוֹ וְגו'. וַיִּקַּח יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל
הָעָרִים הָאֵלֶּה, וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּכָל עָרֵי הָאֱמֹרִי, בְּחֶשְׁבוֹן וּבְכָל בְּנֵי-הָאֵלֶּה. כִּי חֶשְׁבוֹן עִיר סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הָיָא,
וְהוּא נִלְחַם בְּמֶלֶךְ מוֹאָב הָרִאשׁוֹן, וַיִּקַּח אֶת כָּל אֶרְצוֹ מִיָּדוֹ עַד אֲרָנָן".

והיינו:

שלמרות הציווי לא לכבוש את מואב, כן כבשו בני ישראל.

וטעם הדבר:

הוא, שסיחון מלך האמורי, לקחה ממלך מואב,

וממילא, היא טהרה לישראל על ידו.

ב. בעניין "בני עמון", מצינו כדלהלן:

דהנה, אמר הכתוב (דברים, ב' - כט'), "וְקִרְבַּת מוֹל בְּנֵי עַמּוֹן, אֵל תִּצְרֶם וְאֵל תִּתְגַּר בָּם, כִּי לֹא אֶתֶן מֵאֶרֶץ
בְּנֵי עַמּוֹן לָךְ יִרְשָׁה, כִּי לְבְנֵי לוֹט נִתְּתִיהָ יִרְשָׁה".

ומאידך, מצינו, שמלך בני עמון, אמר ליפתח הגלעדי (שופטים, יא' - יג'), "כִּי לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת אֶרְצִי, בְּעֵלּוֹתוֹ
מִמִּצְרַיִם, מֵאֲרָנוֹן עַד הַיַּבֵּק",

וכמאמר הכתוב (במדבר, כא' - כד'), "וַיִּכְהוּ יִשְׂרָאֵל לְפִי חֶרֶב, וַיִּירֶשׁ אֶת אֶרְצוֹ מֵאֲרָנוֹן עַד יַבֵּק".

והיינו:

שלמרות הציווי לא לכבוש את בני עמון, כן כבשו בני ישראל.

וטעם הדבר:

הוא, שסיחון מלך האמורי, לקחה ממלך בני עמון,

הלכך, לְדַרְשָׁה כְּתָבָה מִשֶׁה רַבִּינוּ,

והיינו :

שמכיוון שאין משמעות, בסיפור הדברים הללו, שהם מלחמות הגויים,
ואין בהם שום חידוש, מחמת שכבר למדנו ש"עמון ומואב, טיהרו בסיחון".
לפיכך, למדו רבותינו ז"ל, שכל הפרשה הזו, באה לְדַרְשָׁה.

ה. ויעויין בפירושו³¹ של הגה"ק רבינו משה אלשיך זיע"א - ה"אלשיך
הקדוש", שכתב בביאור הדברים כדלהלן.

דהנה, כאשר ברח לוט עם ב' בנותיו מ"סדום", ונכנס למערה, מצינו³² :

"וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וַיֵּשֶׁב בְּהַר, וּשְׁתֵּי בָנָתָיו עִמּוֹ, כִּי גָרָא לְשֵׁבֶת בְּצוֹעַר, וַיֵּשֶׁב בַּמְּעָרָה
הוא וּשְׁתֵּי בָנָתָיו. וַתֹּאמֶר הַבְּכִיָּרָה אֶל הַצְּעִירָה, אָבִינוּ זָקֵן, וְאִישׁ אֵין בְּאֶרֶץ לְבוֹא
עֲלֵינוּ כְּדָרָךְ כָּל הָאֶרֶץ. לָכֵה נִשְׁקָה אֶת אָבִינוּ זֵין, וְנִשְׁכָּבָה עִמּוֹ, וַיִּנְחִיָּה מֵאָבִינוּ זָרַע.
וַתִּשְׁקִין אֶת אָבִיהָ זֵין בְּלִילָה הוּא, וַתְּבֹא הַבְּכִיָּרָה וַתִּשְׁכַּב אֶת אָבִיהָ, וְלֹא יָדַע
בְּשִׁכְבָּהּ וּבְקוּמָהּ. וַיְהִי מִמָּחָרָת, וַתֹּאמֶר הַבְּכִיָּרָה אֶל הַצְּעִירָה, הֵן שָׁכַבְתִּי אִמְשׁ אֶת
אָבִי, נִשְׁקָנוּ זֵין גַּם בְּלִילָה, וּבֹאִי שְׁכָבִי עִמּוֹ, וַיִּנְחִיָּה מֵאָבִינוּ זָרַע. וַתִּשְׁקִין גַּם בְּלִילָה
הַהוּא אֶת אָבִיהָ זֵין, וַתִּקַּם הַצְּעִירָה וַתִּשְׁכַּב עִמּוֹ, וְלֹא יָדַע בְּשִׁכְבָּהּ וּבְקוּמָהּ. וַתִּהְרִין
שְׁתֵּי בָנוֹת לוֹט מֵאָבִיהָן. וַתֵּלֶד הַבְּכִיָּרָה בֵּן, וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאָב, הוּא אָבִי מוֹאָב עַד
הַיּוֹם. וַהַצְּעִירָה גַּם הוּא יָלְדָה בֵּן, וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶן עַמִּי, הוּא אָבִי בְּנֵי עַמּוֹן עַד הַיּוֹם."

וכבר דרשו בזה רבותינו ז"ל³³ :

"שתי פרידות טובות יש לי להוציא מהן, רות המואביה ונעמה העמונית",

עוד מצינו שם :

וממילא, היא טְהָרָה לישראל על ידו.

³⁰ במדבר, כא' - כו'.

³¹ "תורת משה", בפרשתן.

³² בראשית, יט', ל' - לח'.

³³ בבא קמא, לח' ע"ב.

"אין הקדוש ברוך הוא, מקפח שכר כל בריה, אפילו שכר שיחה נאה.

דאילו בכירה דקאמרה 'מואב', אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה ³⁴, 'אל תצַר אֶת מואב, וְאֶל תִּתְּנֶגֶר בָּם מִלְחָמָה',

מלחמה הוא דלא, הא אנגריא עביד בהו ³⁵.

צעירה דקאמרה 'בן עמי', אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה ³⁶, 'וְקִרְבַּתְּ מוֹל בְּנֵי עַמּוֹן, אֶל תִּצְרֶם וְאֶל תִּתְּנֶגֶר בָּם' - כלל, דאפילו אנגריא לא תעביד בהו ³⁷.

עוד מצינו שם:

"לעולם יקדים אדם לדבר מצוה,

שבשביל לילה אחת שְׁקִדְמָתָהּ בכירה לצעירה ³⁸, קִדְמָתָהּ ארבע דורות לישראל ³⁹, עובד - ישי ודוד ושלמה ⁴⁰,

³⁴ דברים, ב' - ט'.

³⁵ היינו:

בתו הבכורה של לוט, לא היתה צנועה בשיחתה,

שכן, היא קראה את שם בנה הנולד לה מאביה - "מואב" - "מאבי הוא".

ולכן, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה רע"ה -

מלחמה על תעשה בהם במואב, אבל, מותר לך להשתעבד בהם להביא לבני ישראל מזון ומים.

³⁶ דברים, ב' - יט'.

³⁷ היינו:

היינו:

בתו הצעירה של לוט, היתה צנועה בשיחתה,

שכן, היא קראה שם בנה הנולד לה מאביה - "בן עמי".

ולכן, אמר לו הקב"ה למשה רע"ה -

אפילו להשתעבד בהם, אסור לך.

³⁸ היינו:

ב' בנותיו של לוט, נתכוונו לדבר מצוה,

ואילו צעירה עד רחבעם⁴¹, דכתיב⁴², 'וְיִשָּׁם אָמוֹ נַעֲמָה הַעֲמֹנִיתִי'.
ומדבריהם הקדושים, למדנו:
שהגם שבמעשיהן של בנותיו של לוט, היתה עבירה חמורה, של "גילוי עריות",
מכל מקום, כאשר הן חשבו⁴³, ש"וְאִישׁ אֵין בְּאֶרֶץ לְבֹאָה עֲלֵינוּ כְּדָרְךָ כָּל הָאָרֶץ".
הן "חישבו" מה עדיף יותר -
האם לעבור את אותה עבירה חמורה, ולגרום על ידי כך שיתקיים העולם, על ידי
"פריה ורביה"?
או שמא, להימנע מאותה עבירה חמורה, על אף שעל ידי כך לא יתקיים העולם?
ומחמת שכך, באו רבותינו ז"ל, ולמדו להלכה ולמעשה⁴⁴:

שכן, הן חשבו שבלעדיהן לא יהיה קיום לארץ.

אך הבכורה, היא הקדימה את הצעירה במעשיה זה.

³⁹ היינו:

שבשכר זאת שהקדימה את הצעירה, היה לה בן מעם ישראל, ארבעה דורות קודם אחותה.

⁴⁰ היינו:

שאותם ארבעת הדורות -

עובד, שהיה בנם של רות המואביה ובועז,

ישי, בנו של עובד,

דוד הע"ה, בנו של ישי,

שלמה הע"ה, בנו של דוד הע"ה.

⁴¹ היינו:

שבגלל שהצעירה לא הקדימה את אחותה הבכורה,

לא היה לה בן מעם ישראל, עד רחבעם בנו של שלמה הע"ה,

שהוא, ארבעה דורות לאחר עובד - בנם של רות המואביה ובועז.

⁴² מלכים א', יד' - כא'.

⁴³ בראשית, יט' - לא'.

"מאי דכתיב ⁴⁵, 'על כן יאמרו המושלים' וגו'?

'המושלים' - אלו המושלים ביצרים.

'באו חשבון' - בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצווה כנגד שכרה, ושכר
עבירה כנגד הפסדה",

והיינו:

שבנותיו של לוט, חישבו הפסד מצווה כנגד שכרה,

ומחמת כן, הן זכו ל-ב' דברים -

האחד, שיצא מהן זרע כשר מבני ישראל,

והשני, שאסור לנו להילחם בהם.

עד כדי כך, שאילמלא שכבשן סיחון מלך האמורי, היה אסור לנו לכובשן.

ו"על כן", אף "המושלים" ביצרים,

אומרים, "באו חשבון" - בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצווה כנגד שכרה,
ושכר עבירה כנגד הפסדה.

באופן:

שאין המקרא יוצא מידי פשוטו, אלא, שבא המקרא ללמדינו מוסר ואורחות
חיים.

ו. ידועים ומפורסמים, דברי רבותינו ז"ל ⁴⁶:

"מלכותא דארעא, כעין מלכותא דרקיעא".

ולאור דבריהם, למד ⁴⁷ אדמו"ר הגה"ק רבינו שמשון דוד פינקוס זיע"א:

⁴⁴ בבא בתרא, עח' ע"ב, עט' ע"א.

⁴⁵ במדבר, כא' - כז'.

⁴⁶ ברכות, נח' ע"א.

⁴⁷ בספרו הקדוש "תפארת שמשון", על פרשתו, עמודים רכז-רכח'.

⁴⁸ אין לך בעולם, דבר שמקרב את הלבבות, כמו אכפתיות מהזולת והשתתפות בכאבו.

כולנו יודעים, שבין אדם לחבירו, הדבר החשוב ביותר, הוא, שיהיה אכפת לאחד מן השני,

ובתוך חיי משפחה, הדבר החשוב ביותר, הוא, שיהיה אכפת מהבית וממצבו.

אדישות, הוא הדבר המרגיז והמרחיק ביותר!

אדם שנופל ונפצע, ובן זוגו מפגין אדישות, מְרָאָה, שלא אכפת לו שכואב לשני,

וזה הוא דבר שְׁמֵרְחֵק מאוד את הלבבות.

אדם שיושב ומְחַשֵּׁב את מעשיו הרוחניים,

דבר ראשון, הוא מְרָאָה בזה להקדוש ברוך הוא, שאכפת לו מכל ה"עסק" הזה של התורה והמצוות!

הוא מְרָאָה, שזה העסק שלו!

וברצונו לברר, מה קורה בו, כיצד הוא מתנהל, אולי הוא מפסיד בו ח"ו.

ואם הוא רואה שאכן הוא מפסיד, הוא יחפש עצות היאך לשנות את המצב.

שכן, האדישות, היא יסוד חורבן האדם, הן בענייניו הרוחניים, והן בענייניו הגשמיים.

ולחיפך, כאשר האדם אינו אדיש -

ברוחניות, כואב לו מצבו הרוחני, שהוא לא מתפלל כראוי, או שהוא לא לומד די הצורך,

ובגשמיות, כואב לו מצבו הגשמי, שהוא לא משתתף בצערו של חבירו.

ז. בשעה שאמה של רבקה ולבן, שולחים את רבקה להינשא ליצחק אע"ה, בירכו אותה ⁴⁹, "אַחַתְנִי אֶתְּ הַיּי לְאַלְפֵי רִבְבָה".

⁴⁸ מועתק מלשון קודשו, עם מעט שינויי לשון, למען ירוץ הקורא בדבריו הקדושים.

⁴⁹ בראשית, כד' - ס'.

ובלשון זה, יש לעיין:

שכן, לכאורה היה מספיק שיאמרו "אַחַתְּנוּ הִי לְאֶלְפֵי רַבָּה", ללא מילת "אַתְּ".

וביאר בזה ⁵⁰ רבינו הרי"ח הטוב זיע"א:

דהנה, בזה העולם יש ד' עולמות, והם - אצילות, בריאה, גצירה, עשיה. וסימנך, אבי"ע.

ואותם העולמות, מְכַנְּנִים כנגד המְסַפְּרִים -

שכן, מניין אחדים ⁵¹, הוא כנגד "עולם העשייה",

ומניין העשרות ⁵², הוא כנגד "עולם היצירה",

ומניין המאות ⁵³, הוא כנגד "עולם הבריאה".

ובכל אלו העולמות יש אחיזה לחיצונים, מלבד מ-"עולם האצילות" - המְכַנְּן כנגד מניין אֶלְפִים וְרַבְבוֹת ⁵⁴.

ולפיכך, הם בְּרַכּוּהָ, בברכת "אַחַתְּנוּ אַתְּ הִי לְאֶלְפֵי רַבָּה":

שכן, רק את שייכת אל "עולם האצילות", אשר הוא מְכַנְּן כנגד מניין אֶלְפִים וְרַבְבוֹת,

ברם, אנחנו ⁵⁵, לא שייכים שם,

⁵⁰ "בן איש חי", שנה ראשונה, הקדמת פרשת "חיי שרה".

⁵¹ היינו:

מ-1 ועד 9, ועד בכלל.

⁵² היינו:

מ-10 ועד 90, ועד בכלל.

⁵³ היינו:

מ-100 ועד 900, ועד בכלל.

⁵⁴ היינו:

מ-1000 ומעלה.

בעבור שנאחזים בנו "החיצונים", מחמת הסיטרא אחרא שדבוקה בנו.

ח. כתב ⁵⁶ רבינו הרי"ח הטוב זיע"א :

"ובזה מובן הטעם שאמרו רבותינו זכרונם לברכה ⁵⁷, 'לא נתנו שבתות לישראל אלא לעסוק בהם בתורה',

והיינו, כי ישראל יש בהם כח לבנות בנין רוחני ועליוני, על ידי עסק התורה.

ולכך נקראו בְּנָאִים, וכמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה ⁵⁸, על פסוק ⁵⁹, 'וְכָל בְּנֵי־לְמוּדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵי־דָ'.

וזה הבניין, שבונים אותו על ידי עסק התורה, הוא נעשה בחלק עולם הבא,

ולכן בשבת שהוא מעין עולם הבא, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה ⁶⁰, צריך להרבות בו בעסק התורה, כי אז יצליחו בו יותר בבניין הרוחני.

ולכן כתבו המקובלים ז"ל -

דגדול הפעל הנעשה מעסק התורה ביום שבת, אלף פעמים יותר מן הנעשה מעסק התורה של ימי החול".

ולאור המבואר מדבריו של רבינו זיע"א, על מאמר הכתוב ⁶¹, "אַחַתְנּוּ אֶתְ הַיְי לְאַלְפֵי רֶבְבָה",

⁵⁵ היינו:

לבן ואמו.

⁵⁶ בספרו הקדוש "בן איש חי" (שנה שניה, פרשת "שמות", בהקדמתו).

⁵⁷ וכמאמר רבותינו ז"ל (תלמוד ירושלמי, שבת, פט"ו ה"ג):

"לא ניתנו שבתות וימים טובים - אלא לעסוק בהן בדברי תורה".

⁵⁸ ברכות, סד' ע"א.

כריתות, כח' ע"ב.

⁵⁹ ישעיה, נד' - יג'.

⁶⁰ ברכות, נד' ע"ב.

⁶¹ בראשית, כד' - ס'.

נשכיל ונבין, מפני מה, פועל האדם בלימוד התורה של שבת, אלף פעמים יותר מימות החול:

שכן, השבת יונקת מ-"עולם האצילות"⁶²,

וממילא, לימוד התורה של יום השבת, שייך ל-"עולם האצילות", ולפיכך, כל פעולותיו של האדם, פועלות במספר האלפים, המְכֻוּנִים כנגד עולם זה.

ט. על מאמר הכתוב⁶³, "על כן יאמרו המושלים, באו חשבון, תבנה ותכונן עיר סיוחון", ודרשת רבותינו ז"ל בזה⁶⁴, כתב רבינו הרי"ח הטוב זיע"א⁶⁵:

שכל מצווה ומצווה, שנעשית ללא הקדמת אמירת - "לשם יחוד קודשא בריך הוא", יחד עם מְחֻשְׁבֶּת הקודש לכך,

אינה עולה למעלה, אלא, שהיא נשארת ב-"עולם העשייה", המְכֻוּן כנגד מניין אחדים.

ברם, כל מצווה ומצווה, שנעשית עם הקדמת אמירת - "לשם יחוד קודשא בריך הוא", יחד עם מְחֻשְׁבֶּת הקודש לכך,

עולה למעלה, ל-"עולם העשייה", המְכֻוּן כנגד מניין אֶלְפִים וְרֶבְבֹת.

ז. ולאור דברי רבינו זיע"א, אָתָּה בן אָדָם - הַשְּׁפֵל וְתִבִּין:

אם המצוות הנעשים כתיקונם, באמירת "לשם יחוד קודשא בריך הוא", עולים עד "עולם האצילות",

⁶² עיין בדברי רבינו הרי"ח הטוב זיע"א, בכמה מקומות:

"בן איש חיל", (קונטרס "שני אליהו", דף כג' ע"ב, בד"ה "ונראה").

שו"ת "רב פעלים", (חלק א', קונטרס "סוד ישרים", סי' ד').

"עוד יוסף חי", פרשת "ויגש", אות יב'.

⁶³ במדבר, כא' - כז'.

⁶⁴ כאשר נתבאר באות ג'.

⁶⁵ בספרו הקדוש "עוד יוסף חי" (עה"ת, בפרשתו).

ממילא, כאשר נקדים פְּנֵה זו לפני כל לימוד ולימוד, תַּעֲלֶה תורתנו עד עולם זה.
וכבר לְמִדְנֹו, שעולם זה, הרי הוא מְכֻנָּה כנגד מניין אֲלָפִים ורְבָבוֹת,
באופן:

שכל לימוד בְּכֻנָּה שכזו בימות החול, הוא במעלה אלף פעמים יותר מן הנעשה
מעסק התורה שלא בְּכֻנָּה,
שכן, הוא שייך אל "עולם האצילות".

וכל לימוד בְּכֻנָּה שכזו בימות השבת, הוא במעלה אלף פעמים יותר מן הנעשה
מעסק התורה בְּכֻנָּה בימות החול,
שכן, הוא שייך אל "עולם האצילות דאצילות".

ולפיכך ⁶⁶, "על כן יאמרו המַשְׁבִּיחִים, בְּאוֹ הַשְּׁבוֹן":

"בְּאוֹ" וְהַשְּׁבוֹ אֶת כוונת הקודש - "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה", לפני
עשיית כל מצווה ומצווה, ולפני כל לימוד ולימוד.

כי מילת "הַשְּׁבוֹן", היא נוטריקון, "הַשְּׁבוֹ - נ",

והיינו, שְׁבַלְחָתְכֶם להעפיל אל נ' שערי קדושה, על ידי כוונה זו -

כאשר תפסיקו מה"אדישות", וְתִרְאוּ להקדוש ברוך הוא, שאכפת לכם מכל
ה"עסק" הזה של התורה והמצוות!

והנה, על מאמר הכתובים ⁶⁷, "מִי הָאִישׁ הַחֲכָם וְיָבֵן אֶת זֹאת, וְאָשֶׁר דִּבֶּר פִּי יִהְיֶה
אֵלָיו - וְיִגְדֶּה, עַל מָה אֲבַדָּה הָאָרֶץ, נִצְתָה כַּמִּדְבָּר, מִבְּלִי עֵבֶר. וַיֹּאמֶר יְהוָה, עַל עֲזָבְכֶם
אֶת תּוֹרָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֵיהֶם, וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי, וְלֹא הִלְכוּ בְהִ"ו", דרשו רבותינו ז"ל
⁶⁸:

"אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב, 'מִי הָאִישׁ הַחֲכָם וְיָבֵן אֶת זֹאת',

דבר זה, נשאל לחכמים ולנביאים, ולא פירשוהו,

⁶⁶ במדבר, כא' - כז'.

⁶⁷ ירמיה, ט', יא' - יב'.

⁶⁸ נדרים, פא' ע"א.

עד שפירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו, דכתיב, 'וַיֹּאמֶר ה' עַל עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרָתִי וְגו'.
אמר רב יהודה אמר רב, שאין מברכין בתורה תחילה".
ובביאור עניין "שאין מברכין בתורה תחילה", כתב⁶⁹ הר"ן זיע"א:
"מצאתי במגילת סתרים של הרב רבינו יונה ז"ל ... ודאי עוסקין היו בתורה
תמיד,
ולפיכך, היו חכמים ונביאים תמהים - 'על מה אֶבְדָּה הָאֶרֶץ',
עד שִׁפְרָשׁוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ, שהוא יודע מעמקי הלב - שלא היו מברכין
בתורה תחילה.
כלומר, שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כל כך, שיהא ראוי לברך עליה,
שלא היו עוסקים בה לשמה, ומתוך כך היו מזלזלין בברכתה ...
אלו דברי הרב החסיד ז"ל, והם נאים ראויין למי שאמרם".
ולאור המתבאר, נראה:
שבכלל ברכה זו, מונחת הַפְּנֵה - "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה",
וכשאר ברכה זו - שטמון בה פְּנֵה זו, אזי, אין בכוח התורה הזו להגן על האדם.
כי אדם זה, הוא אדם "אדיש", אשר מְרָאָה בזה להקדוש ברוך הוא, שחלילה
וחס, לא אכפת לו מכל ה"עסק" הזה של התורה והמצוות!
ולפיכך, "אֶבְדָּה הָאֶרֶץ":
כי לימוד תורה שנעשה בדרך זו, מְרָאָה, על "מִצְוֹת אֲנָשִׁים מְלַמְּדָה"⁷⁰, ועל מי
שאינו מְחַשֵּׁב "הפסד מצווה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה".
יתן ה' יתברך, ונזכה להיות בכלל אלו המושלים ביצרם, ומְחַשְּׁבִים חשבונות אלו,
ואזי, נזכה להעלות ולקדש את תורתנו, ולהציל את העולם כולו. אמן.

⁶⁹ ש.ם.

⁷⁰ ישעיה, כט' - יג'.

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

הרב שלמה בן שמחה

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אליהו לוזון בן גד

~~~~~

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרחה בת רחל

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- משה מושי מקסים בן לילה תהילה ז"ל

~ ~ ~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- רות חפציבה כהן (לבית פרשה) ע"ה בת פרלה תחי'
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה